

גליון מס' 203

שבת פרשת כי תצא תשפ"ה

אומ שני"ה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

עניין של חינוך

בעלי המוסר מדברים על מעלת חודש אלול, חודש הרחמים וסליחות ומדגישים שהקב"ה שופט את האדם ע"פ מצבו כעת, ועל ידי שמקבלים קבלה בחודש זה, ועושים אותה במסירות נפש, מהשמיים מתייחסים לאדם בחמלה, כיוון שמשדל בכל כוחו. נשאל מרן הרב שטיינמן: מה כדאי לקבל לקראת ימים נוראים? והשיב: "להתחזק בשמירת הדיבור וכגון ליצנות, ולשון הרע". שמקבל על עצמו להשתדל בחודש זה, ובפרט כשלוקח שעה או שעתיים שבהם לא ידבר דיבורים אסורים במסירות נפש. שאלו לרבינו עצה לזכות ליום הדין ער"ה תשס"ז. וענה: "שכל אחד יקבל על עצמו כי אם מישהו יעליב אותו או יאמר לו דבר מרגיז שישתוק ולא יגיב לו, בכל בוקר בחודש אלול עד הצהריים. וכבר אמר הרב שך זצ"ל כי מוטב לקחת קבלה אחת קטנה שתחזיק מעמד זמן רב, מאשר קבלות גדולות שלא יחזיקו זמן רב.

(סידור תקבל)

בברכת שבת שלום

מערכת לב ארי

פנינים משלחן מלכים

"כי תצא למלחמה על אויבך" (כא, י)

כתבו הראשונים שהתורה מרמזת כאן על מלחמת האדם עם אויבו הגדול - הוא יצרו הרע, ולכן נאמר "כי תצא" בלשון יחיד ולא "כי תצאו" בלשון רבים, כיוון שבמלחמת יחיד הכתוב מדבר. מוסיף החתם סופר לבאר עפ"י זה את המשך הפסוק: "ושבית שביו" - למד מדרכי היצר הרע את דרכי המלחמה שלו, ובאותה מידה של זריזות ועקשנות שהוא משתמש נגדך, תשתמש נגדו. וכמו שאין היצר מסיתך בפעם אחת להטותך מדרך הטוב לדרך הרע, כי אם היום אומר לך עשה כך, ומחר אומר לך עשה כך, עד שמטה אותך לדרכו, אף אתה, אם הינך חפץ לנצחו אל תעשה קפיצות, אלא עלה ממדרגה למדרגה עד שתגיע לתכליתך. מסופר על רבינו מרן החפץ חיים זצ"ל שלעת זקנותו בבוקר סגריר אחד, כשהתכוון לקום ממיטתו כדי להתפלל בהשכמה כדרכו, בא אליו היצר הרע לפתותו שלא ילך להתפלל, כי הקור עז בחוץ והוא זקן ועלול להתקרר, לחלות ולמות ח"ו, ועליו לקיים את הפסוק "ונשמרתם לנפשותיכם", ואונס התורה פוטרת וכו'... סיפר החפץ חיים שכמעט ששמע לו, אבל מיד הרגיש מי הוא זה המפתה אותו - היצר הרע, ואז התגבר כארי ואמר לו: "ממך אני לומד, אף שהינך זקן הרבה יותר ממני... וכמו שאתה לא התעצלת אפילו בקור עז זה לקום ממשכבך ולבוא ממרחקים לפתות אותי, ולא המשכת לישון ולא עזבת את תפקידך, על כן דווקא ממך הנני לומד, וגם אני לא אעזוב את תפקידי!" התגבר וקם והלך להתפלל כדרכו.

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד וזהבה הי"ו

מערכת שיעורי לב ארי - שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

ולא תגורו מפני איש! \ ספור על רבנו מרן הגאון
המקובל הרב חכם מנחם משה זצ"ל זיע"א

הילולא דצדיקייא

הילולת מרן הגה"צ

הצדיק הנסתר

הרב מנחם משה

זצ"ל זיע"א

(יב' אלול תשכ"ח)

הצדיק הנסתר חכם מנחם משה
זצ"ל: נולד בטורקיה ועלה לארץ
ישראל. צדיק נסתר אשר כל מעשיו
נעשו בסתר. ענוותן שאין כדוגמתו.

מעשה נסים רבים מסופרים
אודותיו. בעל רוח-הקודש. רבים
נושעו על ידו. גמל חסדים עם הכול
בצנעה. אחת מיוזמותיו הייתה
לאסוף את כל הילדים העניים,
שנאלצו בשל קשיי פרנסה בבית,
לצאת לעבודה, ולספק להם מורים
ושיעורים בלילה. למרות שהוא
בעצמו בקושי היה לו למחייתו,
הצליח למצוא מימון למורים. איש
קדוש שהאמת נר לרגליו. זמן מה
לפני פטירתו אמר לאחד מבניו כי
קיבל על עצמו ללכת כפרה על עם
ישראל לביטול גזרה ואף ידע את
מועד פטירתו. גם לאחר פטירתו
הופיע פעמים רבות הן בהקיץ והן
בחלום לאנשים, והודיעם על גזרות
ועוררם להרעיש עולמות. ואכן
לאחר מכן ראו, כיצד התבטלו
הגזרות בדיוק בזמן החלום. ייסד
את ביה"כ "אהבת חיים" בשכונת
בית-ישראל. וכן נמנה עם מייסדי
הארגון "יד לאחים". המקובל הרב
מרדכי שרעבי זצ"ל היה עומד
לכבודו ואמר, שרואה הוא עמוד
אש מעל ראשו ואף העיד עליו, כי
הוא מגדולי ל"ו הצדיקים שבדור.
רבנו נלב"ע ב-י"ב אלול ה'תשכ"ח.
ציונו בהר-המנוחות בירושלים.
ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

להלן סיפור אחד, מני רבים, המובא בספר 'חכם מנחם מנשה' המלמד אותנו,
עד כמה האמת הייתה נר לרגליו: באחד הימים התאספו חכמי ישיבת פורת
יוסף בירושלים לדיון מיוחד כיצד לגייס כספים עבור הוצאות חתונה לחתן
יתום. לאחר שהוחלט על מספר דרכי פעולה, החליטו החכמים להטיל גם על
רבנו מנחם להשיג סכום נכבד בסך חמש מאות לירות. ביוזםם שאיש חסד
גדול הוא המשתדל רבות לעזור למשפחות ואנשים הזקוקים לתמיכה. חכמי
הישיבה הודיעו לרבנו על החלטתם, רבינו מצידו שמח מאוד על המצווה
הגדולה שנפלה בחלקו לעזור לחתן יתום, ועל אף שידע, שאין כרגע בכיסו
אף לא מעט מסכום עתק זה הסכים למלא את בקשתם. לצורך כך החליט
לנסוע לתל-אביב, כדי לדבר על לב נדיבים לסייע במצווה נשגבה זו. כשהגיע
לתל-אביב פנה להתאכסן בבית בנו המתגורר במקום, ולאחר מנוחה קלה
פנה לצאת לעבר בתי הנדיבים, על אף שלא חש כל כך בטוב עקב הנסיעה.
בצאתו לרחוב פגש ביהודי שהכיר אותו מכבר. הלה ביקש מרבנו היות ואחד
ממכריו מכניס את בנו בבריתו של אאע"ה, חפץ הוא מאוד שרבינו יהיה נוכח
בשעת הברית. הצדיק הסכים להתלוות עימו למקום בו מתקיים הברית
לשמחת הרבה הידיד. כשהגיע הרב למקום עריכת הברית, הבחין, שהאישה
העומדת למסור את התינוק למוהל, לבושה בלבוש שאינו צנוע. הדבר כאב
לו מאוד והוא החל לזעוק: "הלא אסור על פי התורה לאישה ללכת בלבוש
כזה, ודבר זה פוגם את נפשו הטהורה של הרך הנולד!". צעקותיו של הרב
גרמו לרעש גדול במקום. חלק מהאנשים שלא הכירו את הרב, כעסו על
צעקותיו של זקן לא מוכר, וביניהם היו אף שניסו להכות אותו. אולם רבינו
עמד והתריע בעקשנות, כי הוא מוחה נמרצות על כך, וצריכים לתת את
התינוק לאישה אחרת, הלבושה בצניעות. משראו הנוכחים את גודל
עקשנותו של הרב, השתדלו להביא בזריזות בגד צנוע כדי לכסות את האישה,
ולאחר מכן שקט הרעש וערכו את הברית מסימן טוב ובמזל טוב. לאחר סיום
עריכת הברית, ניגש יהודי טורקי עשיר, שהיה רחוק משמירת המצוות ונמנה
על אותם שחפצו להכות את רבינו ושאל: "אינני יודע, אם הנך רב גדול או
רב קטן, אך רצייתי שתסביר לי, איך זה שהרסת בצעקות שלך את שמחת
הברית? הלא בכלל אינך נמנה על בני המשפחה". הרב השיב ברגיעה: "שמע
נא ידידי, אם לדוגמא היית בחתונה, ולפתע אתה רואה ילד שהתעלף חלילה.
וכי לא היית זועק בקול גדול, אפילו שאינך נמנה על בני המשפחה?". וכך
הסביר: "כשיש אישה הלובשת לא צנוע, גם זה פיקוח נפש ממש, כי יסוד
קיומו של עם ישראל הוא על הקדושה והטהרה. על כן, אישה שאינה נזהרת
בכך היא פוגמת ממש בנפש הילד". והוסיף שיש הלכות טהרה וצניעות.
שמירת שבת וכו', וכל יהודי חייב לשומרם ולהיות קדוש וטהור. עמד הלה
רתוק למשמע מתק שפתיו של הרב. אולם לאחר כעשר דקות של שיחה,
התנצל רבנו, שצריך הוא לסיים מפני שצריך הוא למלא את שליחותו בגיוס
כספים עבור חתן יתום. הלה הפציר ברב, שימשיך לשוחח עמו. אף רבנו
הסביר לו שוב בלשון רכה, שהזמן העומד לרשותו הוא מועט מאוד וצריך
לסובב על פתחים של נדיבים רבים. הלה פנה בהפתעה אל רבינו בשאלה
ישירה: "כמה זקוק הנך בסך הכול עבור החתן היתום?". ענה הצדיק: "חמש
מאות לירות". הלה הזדרז ושלף פנקס צ'קים מכיסו וכתב במקום צ'ק על
סך אלף ושמונה מאות לירות והפטיר: "כעת יתאפשר לך לשבת ולשוחח עמי
ברגיעה. אני שומע ממך דברים שלא שמעתי מעולם!". רבינו המשיך לשוחח
עמו בדברי תורה והדרכה ביהדות ושמירת הקדושה והטהרה, תוך כדי שהוא
מודה לו על התרומה הנכבדה. לאחר ששוחחו כשעתיים, נפרדו איש מאחיו
לשלום. כשעזב הרב את המקום, פנה העשיר ושאל את האדם, שהביא את
רבינו לברית: "מה שמו של הרב?". "חכם מנחם מנשה מירושלים". השיב
העשיר: "אם היו עוד כמה רבנים אמיתיים כאלו- היה בוודאי כבר מגיע
המשיח". היהודי העשיר הנזכר התחיל מאותו יום להתקרב יותר ויותר
לדרך היהדות. ונעשה בעל תשובה גמור עם יראת שמים טהורה. דיבוריו של
רבנו פעפעו בו כל חייו. הלה המשיך להיות בקשר מתמיד עם הצדיק ותרם
הרבה לפעולותיו הנשגבות של רבינו בזיכוי הרבים והמשיך לשמור תורה
ומצוות כל ימי חייו וזכה שאף בניו הלכו אחריו בדרך התורה והמצוות.

(מלוקט בשינוי לשון קלים מתוך 'פניני הצדיקים')

"לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך" (כג, ד-ה)

מסופר על ה"מגיד מדובנא" זי"ע שאמר: שעל כל פסוק שיצביעו לפניו יש ביכולתו להקשות קושיה בדרך משל ולתרצה במשל. תמהו המסובים, פתחו חומש ונפלה עיניהם על הפסוק: "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'". הרהר המגיד רגע קט ופתח ואמר: גביר אחד שידך את ביתו, ומאחר שהורי החתן ישבו במקום רחוק, קבעו שהתנאים יערכו באמצע הדרך, באכסניה. הקדים אבי הכלה לצאת, כדי לקבל את המחותנים, והאם עמדה לבוא לאחר מכן עם שאר בני הבית, ועם המטעמים שהכינה מכל טוב וביד רחבה. והנה, בשעה שישב אבי הכלה עם מחותנו באכסניה, בא אחד מבניו בריצה כל עוד נפשו בו וקרא: "אבוי, אבא! בדרכנו נתהפכה העגלה על כל אשר בה, על המאכלים והדגים והבשר, כל דברי המאפה הושחתו, ובקבוקי היין והי"ש נשברו, ונוסף על כך גם אמא נהרגה!" בעיניו של הבן הטיפש היה זה עיקרו של האסון, הנזק שנגרם לדגים ולבשר, במותה של האם לא נזכר אלא בסוף, כאילו בדרך אגב... וכך הוא גם בענייננו: הפסוק בא ומספר לנו על התנהגותם האכזרית של בני עמון ומואב, והוא הולך ומונה תחילה, "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים", ורק בסוף הוא מסיים ואומר "ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך", ששכר את בלעם שיעביר בקללותיו את ישראל מן העולם. ומשמע שעיקר הרשע היה בכך, שלא קידמו את ישראל בלחם ובמים, ואילו מה שאמרו להביא כליה על ישראל אינו אלא דבר שבדרך אגב, טפל. היאך זה? הבה נתרץ זאת – אמר המגיד – במשל: יום אחד בא חוכר יהודי לישיבה, ואמר לראש הישיבה: "ברצוני להשיא את בתי. יבחר נא הרב בשבילי אברך מהוגן נעים הליכות ויודע תורה, והריני מתחייב לשמור עליו כעל אבן טובה ולספק לו צרכיו כל ימיו." שמע זאת ראש הישיבה ואכן בחר לו את אחד מהאריות שבחבורה, בחור שעמל כל ימיו בישיבה בעומקה של תורה, ובוודאי, הודות להבטחת החוכר, יוכל להמשיך הלאה גם אחרי החתונה בלימוד התורה ללא שום טרדה. למחרת החתונה, בשעת ארוחת שחרית, הגישו לחתן כיכר לחם שחור וחמיצה. התאמץ החתן לנגוס בלחם, ובקושי הצליח להביא אל פיו פרוסה כדי בליעה. בארוחת הערב – שוב אותו המאכל, לחם קשה וחמיצה. וכך היה מידי יום... האברך העדין, שנתקשה לעכל מאכלים אלה, היה פוחת ואוכל, וכל יום הלך ורזה ונפלו פניו. כשראה המחותן, שכוחותיו של החתן כלים והולכים, בא עליו בקולות ובצעקות, מפני מה אינו אוכל. משלא הועילו צעקותיו, שכר שני גויים מן הכפר בשני זהובים ליום, שיהיו עומדים על גבו של החתן ומקפידים שיאכל. עשו כך שני הגויים, ובכל סעודה וסעודה עמדו על גבו ושוט בידיהם, וכל אימת שדחה החתן מעל פניו את הלחם, היו מצליפים בו וכופים אותו לאכול. לילה אחד חמק החתן מן הכפר, מוכה ומלא חבורות, וחזר לישיבה וסיפר לרבו את אשר קרהו. למחרת בא המחותן, החוכר, בזעקה, וכשטען לפניו ראש הישיבה, שהוא מענה את החתן ואינו מכלכלו כהלכה, השיב החוכר, שאין ידו משגת אלא כדי לחם וחמיצה. שמע זאת ראש הישיבה ובא עליו בצעקה: "מחוצף שכמותך! לשכור שני גויים, שיהיו עומדים יום יום וכופים אותו לאכול לחם קשה – זאת ידך משגת, לשם כך ישנו הכסף בידך, אבל לספק לו מעט מזון הגון יותר, קצרה ידך!?" הוא שאמר הפסוק – סיים המגיד: "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים", ואם תאמר, שמא מחמת עניותם נהגו כך, שמא לא השיגה ידם לכבד את בני ישראל בלחם ובמים? מיד אנו רואים: "ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור לקללך" – ללכת ולשכור גוי מרחוק בשביל להביא קללות על ישראל – לכך היה להם כסף די והותר, ורק מעט לחם ומים לא השיגה ידם?... (אמונה שלמה)